

Preek 21-07-2024; ds. Robert Stigter

Bijbellezing: Efeziërs 4-17 t/m 5:2

Leerlingen van Jezus, gasten met ons,

Hoe kun je nu goed leven. Heel veel mensen zijn daar naar op zoek. Er zijn allerlei overtuigingen over wat echt goed leven is. En hoe je daarin kunt groeien.

Er zijn mensen die zeggen: als je goed wilt leven, moet je je aan de goede regels houden. In de kerk zeggen we dan: je moet proberen te leven naar de tien geboden. Of naar de regels die Jezus geeft in de Bergrede.

Er is alleen één probleem: vaak lukt het helemaal niet om naar die regels te leven. Het regioblade Gelderlander had een tijdje geleden een Poll: Een dominee die zondigt tegen een van de tien geboden mag zijn ambt niet meer uitoefenen. Nu, ik denk niet dat ze dan nog een dominee overhouden in Gelderland.

Zeker als je kijkt naar de hoogstaande eisen van Jezus: je vijanden liefhebben. Geven aan iedereen die jou om iets vraagt. Dat is toch niet te doen?

En regels zitten soms juist ook in de weg. Als er iets fout gaat in onze maatschappij, is onze reactie vaak: er moeten nog meer nieuwe regels komen. Zodat dit nooit meer fout kan gaan. Maar al die nieuwe regels leiden tot een overvloed aan protocollen en controle. Waardoor je in het onderwijs of de zorg te veel bezig bent met het invullen van cijfers, om maar aan de regels te voldoen.

Daarom zijn er ook mensen die zeggen: het goede leven, dat bereik je niet door je te houden aan regels. Je moet juist proberen je gevoel te volgen. Je ware ik volgen. Authentiek zijn. Volg je hart, want dat klopt.

In de kerk noemen we dat dan: je laten leiden door de Heilige Geest. Als je het Evangelie echt tot je door laat dringen, zou je toch vanzelf het goede moeten gaan doen. Als je hart veranderd is, veranderen je daden vanzelf.

Maar het probleem is dat ons gevoel ook niet altijd goed zit. Zo voelt het bijvoorbeeld goed om een like te krijgen op je Instagram foto of facebookbericht. En om dat goede gevoel te krijgen, zit je de hele dag op je smartphone te kijken, op zoek naar bevestiging en dat goede gevoel. Met als gevolg dat je verslaafd raakt en steeds meer op je telefoon kijkt. Van het volgen van je gevoel krijg je echt niet altijd een goed leven.

In de Bijbel staan natuurlijk ook heel veel regels. En in de Bijbel gaat het soms ook om het volgen van je hart, om vanuit je binnenste te leven in plaats van je vanuit de buitenkant aan de regels houden. Maar als Paulus ons schrijft hoe wij goed kunnen leven, dan probeert hij ons niet allerlei nieuwe betere regels op te leggen. En hij schrijft ook niet dat wij vanzelf wel goed gaan leven als we maar goed genoeg geloven. Paulus schrijft dat ons karakter moet veranderen zodat wij steeds meer gaan lijken op Jezus.

Dat nieuwe karakter begint met kennis. Kennis van Christus. Kennis van hoe Jezus was. Hij was de eerste mens die het echt gelukt is om aan Gods roeping van mensen te voldoen. Want als mensen zijn wij geroepen om een evenbeeld van God te zijn. Om God te aanbidden en Hem in deze wereld te weerspiegelen. Om als priesters God de eer te geven voor al het goede en mooie in de schepping. En om als koningen voor de schepping en de mensen te zorgen.

Als we Jezus kennen, gaat ons karakter, wie wij zijn veranderen. De bedoeling is dat we zo gaan groeien in het mens zijn. Meer mensen worden als Jezus. Meer koningen en priesters worden.

Paulus beschrijft dat met een beeld van nieuwe kleren aantrekken. Door de dood en opstanding van Jezus leven wij in een nieuwe tijd, in een nieuwe wereld. Wij zijn nieuwe mensen, die al horen bij Gods nieuwe wereld. En bij die nieuwe mensen horen nieuwe kleren.

Maar het aantrekken van die nieuwe kleren, dat nieuwe karakter, dat gaat niet vanzelf. Het helpt als je aan bepaalde regels houdt. Het helpt als je groeit in geloof en probeert te luisteren naar de Heilige Geest. Maar het vereist meer dan dat. Het vereist keuzes maken. Groeien in kennis en wijsheid. Discipline. Nieuwe gewoontes aanleren. Jezelf verloochenen. Oefenen. Dingen die op het eerste gezicht misschien niet prettig klinken, maar je wel helpen om meer mens te worden. Om het volle leven te vinden.

Hoe werkt dat dan? Paulus geeft een aantal heel concrete voorbeelden.

²⁵Leg daarom de leugen af en spreek de waarheid tegen elkaar, want wij zijn elkaars ledematen.

Niet liegen. Dat is natuurlijk een regel. Maar het is veel meer dan dat. Als je liegt, creëer je een nieuw verhaal, een nep werkelijkheid. En na een klein leugentje, wordt het veel makkelijker om ook grote leugens te vertellen. Of moet je zelfs nog grotere leugens gaan vertellen om die nep werkelijkheid in stand te houden. Liegen verandert je karakter zodat je met elke leugen meer onbetrouwbaar wordt. Dus oefen jezelf om altijd de waarheid te spreken. Zodat je een betrouwbaar persoon wordt.

Nog een voorbeeld:

²⁶Als u boos wordt, zondig dan niet: laat de zon niet ondergaan over uw boosheid, ²⁷geef de duivel geen kans.

Als dominee maak ik het wel eens mee dat mensen boos op mij zijn. Een paar keer per jaar, en dat zijn dan alleen de keren dat ik het merk. Doordat ik soms met goede intenties, toch iets verkeerd doe. Of soms doe ik iets wel goed, maar maakt dat toch boosheid bij mensen los, al ligt dat dan helemaal aan henzelf. Daar kan ik dan ook weer boos over worden.

Wat moet je doen als je boos wordt? Jezus is daar heel duidelijk over:

Matteüs 5: ²³Stel dat je in de tempel bent om een offer te brengen aan God, en dat je dan opeens bedenkt dat een ander boos op je is. ²⁴Laat dan je offer bij het altaar achter. Ga eerst snel naar die ander toe en maak het goed. Daarna kun je terugkomen om je offer te brengen.

En Paulus zegt dat dus ook. Het is niet erg om boos te zijn op iemand. We zijn allemaal mensen en we doen allemaal wel eens iets verkeerd. Maar in de kerk gaat het erom wat je met die boosheid doet. En de regel is dan: ga het zo snel mogelijk uitpraten. Nog voor de zon ondergaat of voordat je weer samenkomt in de kerk of het Avondmaal viert.

Als je dat niet kunt, geeft je de duivel de ruimte in je hart. En hij is er altijd op uit om tweedracht te zaaien. Zoveel mensen zijn verbitterd omdat iemand ze ooit iets heeft aangedaan. En soms weet die ander niet eens dat het zo verkeerd is overgekomen.

Maar laat je karakter niet veranderen door die boosheid. Leer jezelf aan om dingen zo snel mogelijk uit te spreken. En als je dat een keer gelukt is, zal het een volgende keer makkelijker gaan. Zo groei je in het menszijn zoals Jezus mens was.

Nog een voorbeeld:

²⁸Laat wie steelt niet meer stelen, maar eerlijk de kost verdienen door zelf hard te werken om iets weg te kunnen geven aan wie het nodig heeft.

Stelen was nog nooit zo makkelijk als nu. Het afgelopen jaar is de hele winst van supermarktketen Jumbo gestolen. De zelfscan kassa's zijn fantastisch efficiënt, maar brengen ons allemaal in verleiding. Soms twijfel je dan: heb ik die peren nu gescand, of niet? En eigenlijk steelt de Albert Heijn ook weer van de boeren die ze uitknippen, dus hoe erg is het als ik een product niet betaal?

Nu het is erg, niet eens zozeer omdat je een regel overtreed. Of omdat je bij de kassa gecontroleerd kan worden. Maar omdat een kleine diefstal het makkelijker maakt om het nog een keer te doen.

Om je dingen toe te eigenen die niet van jou zijn. Of om wat wel van jou is te belangrijk te maken. Terwijl ons geld er niet is om te groeien, maar om te delen met wie het nodig heeft. Niet stelen helpt je om bezit niet over je te laten heersen.

Als laatste voorbeeld:

²⁹Laat geen verderfelijke taal over uw lippen komen, maar alleen goede en waar nodig opbouwende woorden, die goeddoen aan wie ze hoort.

Geen vuile taal spreken. Niet schelden. Maar nog meer dan alleen dat: spreek alleen goede woorden.

Onze woorden getuigen van wat er in ons hart leeft. Zoals Jezus het zegt:

Matteüs 15: ¹⁸ *Juist de dingen die uit je mond naar buiten komen, maken je onrein. Want dat zijn de slechte dingen die uit je hart komen.*

Wij hebben vaak de neiging om met woorden onszelf te verhogen door andere mensen naar beneden te praten. Door te roddelen. Door te zeggen hoe lelijk of dom of raar een ander is. En dan vooral als die ander er niet bij is.

En wat te denken van sociale media. Ook bij kerkmensen kom ik op sociale media uitspraken tegen waarvan ik denk: zo ken ik je niet. Dat zijn woorden die je normaal gesproken nooit zou uitspreken, maar op internet blijkbaar wel.

We moeten echt leren om te groeien in goede woorden, en slechte woorden te laten. Door te oefenen, door onszelf voor te nemen dit echt serieus te nemen. Door zelfs over middelbare school docenten of de meest rare collega's en klasgenoten alleen maar goede woorden te spreken. Of anders te zwijgen.

Zeker in de kerk kunnen slechte woorden over andere leden veel schade doen. Slechte woorden over elkaar is als pijlen afschieten op het lichaam van Jezus. Wij zijn samen zijn lichaam. Als wij slechte woorden over elkaar spreken, schieten we pijlen die met een boog terugkomen en het lichaam van Jezus schaden.

Nogmaals: dit zijn geen nieuwe regels die we moeten gaan houden. En dit zijn geen dingen die we vanzelf wel goed gaan doen als we maar genoeg geloven. Al deze voorbeelden zijn dingen waarin we kunnen groeien in het echt mens zijn. Mens zijn zoals Jezus was. In het koningen en priesters zijn.

¹Volg dus het voorbeeld van God, als kinderen die hij liefheeft, ²en ga de weg van de liefde, zoals Christus, die ons heeft liefgehad en zich voor ons gegeven heeft als offer, als een geurige gave voor God.

We kunnen groeien in het meer mens zijn. Groeien door gebed, het kennen van Jezus, door te oefenen, door discipline, door onszelf nieuwe gewoontes aan te leren, door te trainen in de liefde.

En wij mogen van binnenuit, vanuit ons karakter, steeds meer op Jezus gaan lijken. Zodat wij steeds meer gaan lijken op de mensen die we zullen zijn in Gods Nieuwe Wereld.

Amen.